

TEM /IYR/VIRA
Nathalie Dahl

Muistio
23.3.2023

Liite 1
VN/7835/2023

1/5

VALTIONTAKUURAHASTON VUODEN 2022 TILINPÄÄTÖKSEN VAHVISTAMINEN

1. Yleistä

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä on valtion talousarvion ulkopuolinen valtiontakuurahasto. Valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998) 2 §:n mukaan rahaston tarkoituksena on turvata valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitetun yhtiön (Finnvera Oyj) antamien valtiontakuurahastosta annetun lain 4 §:ssä (muut. 991/2005) mainittujen sitoumusten täyttäminen. Lain 4 §:n mukaan valtio vastaa erityisrahoitusyhtiön antamista valtion vientitakuista annetussa laissa (422/2001), valtion alustakauksista annetussa laissa (573/1972), ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista annetussa laissa 609/1973) ja valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetussa laissa (651/1985) tarkoitetuista takuista ja takauksista. Rahaston varoista katetaan rahastolain mukaisesta toiminnasta Finnveralle syntynyt tappio, mikäli Finnveran taseessa olevassa vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastossa ei ole varoja tämän tappion kattamiseen. Rahaston varoista hoidetaan myös Valtiontakukeskuksen ja sitä edeltäneen vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen antamista takuista, takauksista ja muista vastuusitoumuksista aiheutuneet vastuut (ns. ”vanha kanta”). Rahasto saa varansa edellä mainituista Valtiontakukeskuksen ja sitä edeltäneiden laitosten antamista vientitakuisiin sekä muihin vastuusitoumuksiin liittyvistä takuumaksuista ja takaisinperintäsaatavista sekä tarvittaessa valtion talousarviossa rahastolle siirrettävästä määrärahasta.

Valtiontakuurahasto toimii Finnveran uuden vastuukannan osalta eräänlaisena puskurina siltä varalta, että Finnveran myöntämien vientitakuiden ja muiden rahastolaissa tarkoitettujen erityistakuiden erillistulos yhtiössä muodostuu vuositasolla tappiolliseksi. Rahastolain 5 §:n

mukaan tappio katetaan ensisijaisesti Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta ja toissijaisesti, jos tämä rahasto ei riitä tappion kattamiseen, valtiontakuurahaston varoista. Tällaisessa tilanteessa Finnveralle voidaan rahaston johtokunnan päätöksellä siirtää rahastomaksulla varoja. Vastaavasti mikäli toiminnasta syntyy ylijäämää, voidaan ylijäämä siirtää rahastoon siltä osin, kun Finnvera on saanut rahastosta rahastomaksuja, joita ei ole aiemmin rahastopalautuksena maksettu takaisin. Rahastopalautuksesta päättää Finnveran yhtiökokous rahaston johtokunnan esityksestä. Valtiontakuurahastosta annetun lain 8 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa rahaston tilinpäätöksen. Valtiontakuurahaston johtokunta on hyväksynyt valtiontakuurahaston vuoden 2022 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen 17.2.2023.

Tilintarkastajat ovat 16.3.2023 lausuntonaan esittäneet, että Valtiontakuurahaston tilinpäätös antaa valtion talousarviosta annetussa laissa ja asetuksessa tarkoitetulla ja kohtuullisella tavalla oikeat ja riittävät tiedot rahaston toiminnan tuloksesta, tuloksellisuudesta ja taloudellisesta asemasta. Rahastoa on hoidettu sitä koskevien säännösten mukaisesti. Lausunto koskee tilikautta 1.1. - 31.12.2022.

1.1 Rahastolain 4 §:n mukainen Finnveran vuoden 2022 tulos ja rahaston varat

Finnveran vuoden 2022 vientitakuu ja erityistakaustoiminnan tulos oli 56 miljoonaa euroa voitollinen. Finnveran tulos on julkistettu 16.2.2023.

Rahastossa oli vuoden 2022 lopussa kassavaroja 1 100 222 456,70 euroa (31.12.2021: 1 095 682 329,07 euroa). Lisäys on aiheutunut vakautussopimusten perusteella saaduista suorituksista. Valtiontakuurahastosta ei ole maksettu Finnveralle 4.2.2021 tehdyn rahastomaksupäätöksen mukaista rahastomaksua 349 milj. euroa, vaan se on rahaston taaseessa velkana Finnveralle. Velka maksetaan, jos rahastomaksupäätöksen perustana olevat vientitakuutoiminnasta tehdyt tappiovaraukset realisoituvat korvauksiksi.

Valtiontakuurahastolain ja sen perusteella annetun asetuksen mukaan rahaston johtokunnan tulee seurata, että valtiontakuurahaston valtion keskuskirjanpidossa olevan yhdystilin määrä pysyy riittävänä edellä mainittujen rahastomaksujen ja -lainojen maksamiseen. Johtokunta tekee ministeriölle esityksen, että se ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jos rahaston yhdystilin varojen määrä ei riitä rahaston menojen kattamiseen. Rahaston yhdystilin varojen riittävyys ei aiheuttanut toimenpiteitä vuoden 2022 aikana.

Rahastosta ei ole myönnetty rahastolain 6§:n mukaista rahastolainaa Finnveralle.

Valtiontakuurahaston talousarvio vuodelle 2023 sekä ennakoiva rahoituslaskelma vuosille 2024-2027 on vahvistettu raha-asianvaliokunnassa 15.12.2022.

2. Vientitakuu- ja erityistakauskannan riskiasema

Vientitakuu- ja erityistakauskanta oli vuoden 2022 lopussa noin 23,9 mrd. euroa. Vastuukanta nousi edellisen vuoden lopusta noin 1,3 mrd. euroa. Suurimpia yksittäisiä vastuumaita ovat Yhdysvallat, Suomi, Saksa ja Brasilia. Vastuukannasta 78 % sijoittuu vähäriskisiin ns. korkean tulotason maihin ja 22 % poliittisen riskin maihin (OECD maa- luokat 1–7).

Vientitakuukannasta yritysvastuiden osuus oli vuoden 2022 lopussa 22,9 (vuonna 2021 21,7) mrd. euroa, pankkivastuiden osuus 0,8 (vuonna 2021 0,8) mrd. euroa ja suvereenivastuiden osuus 0,2 (vuonna 2021 0,1) mrd. euroa. Nostettua vastuuta oli 14,1 (vuonna 2021 12,1) mrd. euroa ja nostamatonta (ml. tarjoukset) 9,8 (vuonna 2021 10,5) mrd. euroa, joka suurimmalta osin tulee nostetuksi useiden vuosien aikajaksolla tulevaisuudessa.

Vastuista 30 % oli parhaimmissa ns. investointitason riskiluokissa AAA – BBB- ja loput muissa riskiluokissa BB+ – D. Vuoden 2021 loppuun verrattuna vientitakuiden riskiluokkajakauma on pysynyt samalla tasolla, mutta silti edelleen selvästi heikompana kuin ennen koronakriisiä. Erityisesti risteilytoimialan riskiluokat heikentyivät merkittävästi koronavaikutusten vuoksi.

Toimialoista telakoiden ja varustamoiden osuus oli vuoden 2022 lopussa 51 %, metsävastuiden osuus 17 % ja televastuiden osuus 14 %. Vientitakuuvastuiden voimakas nousu vuodesta 2014 lähtien on johdunut pääosin telakoiden saamista suurista risteilijätalauksista, joiden rahoitukseen Finnvera on osallistunut. Suurin osa näistä tilauksista jonoutuu ajallisesti usealle vuodelle telakan rakennuskapasiteetin mukaan, ennen kuin alukset rakennetaan. Tästä syystä erityisesti aluskanta on kasvanut voimakkaasti.

Suuret yksittäiset vastuut tai vastuiden toimiala- ja maakeskittymät luovat myös riskikeskittymiä. Merkittävimmän yksittäisen keskittymän muodostaa telakka- ja varustamosektori, joka säilyy suurimpana myös tulevaisuudessa. Suuria riskejä tai riskikeskittymiä pyritään suojaamaan aina mahdollisuuksien mukaan.

Riskien suojausta hoidetaan aiempaan tapaan muiden vientitakuulaitosten ja yksityisten yhtiöiden kanssa tehdyillä jälleenvakuutus sopimuksilla, joilla vakuutusyhtiöt ottavat osan luottoriskistä kantaakseen. Sopimusten laskettu mahdollinen maksimikorvaus oli vuoden 2022 lopussa n. 1,4 mrd. euroa, joka kattaa noin 7 % vastuukannasta.

Suuret riskikeskittymät, epävarmuus maailman taloudellisesta ja poliittisesta kehityksestä sekä yksittäiset suurten yhtiöiden tapahtumat vaikuttavat vientitakuuportfolion riskitasoon. Mahdolliset tappio-odotukset lyhyellä aikavälillä ovat keskittyneet muutamiin yksittäisiin yhtiöihin risteily- ja telakkatoimialalta. Epävarmuus riskin kehittymi-

sestä tai tappioista ovat edelleen suuria vuonna 2023. Merkittäviä tappioita ei ole vielä realisoitunut, mutta puskurivaroihin vaikuttavat vastuiden tappiovaraukset ovat erittäin suuria. Finnveran arvion perusteella Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan ei tämän hetkisen tiedon mukaan aiheudu välitöntä tarvetta Finnveralle valtiontakuurahastosta annettavalle lisäpääomitukselle.

Finnveran vientitakuuvaltuuden enimmäismäärä on 38 mrd. euroa, josta erityisriskinoton takuuvaltuus on 5 mrd. euroa.

Rahastoitujen varojen riittävyyttä suhteessa Finnveran vastuukannan riskisyyteen luottoriskillä mitattuna seurataan nostettuun vastuukantaan perustuen (nostetun kannan ennusteessa mukana nostamattomat ja tarjousvastuut sen mukaan, miten ne tulevaisuudessa tulevat nostoon).

Valtiontakuurahasto arvioi Finnvera Oyj:n laskelmiin perustuen, että 31.12.2022 tilanteen mukaisen nostetun vastuukannan (14,1 mrd. euroa) riskitaso ylittää rahastoitujen varojen määrän selkeästi. Riittävyyttä puskurivaroihin (kohdassa 1.1.2 mainitulla rahastomaksulla vähennettynä) mittaava ES-riskiluku oli vuoden lopussa 3,6 mrd. euroa ja ennustevuosille tämän tason ennakoidaan pysyvän

Tilanteessa 31.12.2022 valtiontakuurahastolla on varoja 1 100 milj. euroa, joista 349 milj. euroa on sidottu 4.2.2021 tehdyn rahastomaksupäätöksen myötä syntyneen velan maksamiseen Finnveralle. Finnveran taseen vienti- ja erityistakaustoiminnan rahastossa oli vuoden 2022 lopussa varoja 78,7 milj. euroa.

3. Valtiontakuurahaston tulos ja talousarvion toteuma

Vuoden 2022 tulos oli 5 549 892,51 euroa ylijäämäinen, kun edellisenä vuonna tulos oli 345 417 794,28 euroa alijäämäinen. Vuoden 2021 alijäämä johtui Finnveralle rahastolain toiminnasta syntyneistä tappioista ja niiden perusteella tehdystä 349 milj. euron rahastomaksupäätöksestä.

Tilikauden ylijäämä on 5,55 milj. euroa. Tilikaudelle laadittu talousarvio oli 3,5 milj. euroa ylijäämäinen. Positiivinen ero johtuu pääasiassa USD-kurssin vahvistumisesta euroon verrattuna. Vakaussopimussaamiset ovat pääosin euromääräisiä ja USD-kurssin vahvistumisen myötä takaisinperintäsaamisten ja takaisinperintäkertymän määrä kasvoi talousarvioon verrattuna yhteensä n. 1,5 milj. euroa. Lisäksi Argentiina, Pakistan ja Indonesia maksoivat aiemmin lykättyjä lyhennys-/korkeeriä, joita ei oltu huomioitu talousarviossa. Takaisinperintäsaamisten kokonaismäärästä (nimellisarvo 191,0 milj. euroa ja kirjanpitoarvo 17,7 milj. euroa) merkittävä osa (nimellisarvosta 74 % ja kirjanpitoarvosta 99,7 %) on Pariisin klubissa solmittuun vakautussopimukseen perustuvia. Valtiontakuurahastolla on vakautussopimukset seuraavien

velallismaiden kanssa: Argentiina (velan kirjanpitoarvo nimellisarvosta tilinpäätöksessä 60 %), Irak (10 %), Kuuba (10 %), Pakistan (30 %) ja Serbia (80 %). Kaikkien velallismaiden saamisten arvostusprosentit säilyivät vuoden 2022 tilinpäätöksessä samana kuin vuotta aiemmin. Vakautussopimusten arvostus tehdään maakohtaisesti OECD-arvostusmalliin ja Finnveran takaisinperintäarvioon perustuen. Korean kansantasavallan (Pohjois-Korea), Zimbabwen ja Libyan järjestämättömät saamiset on arvostettu nolnaan.

Takaisinperintäsaamisista vakautettujen saamisten maksusopimukset ulottuvat pisimmillään vuoteen 2038. Muissa poliittisen riskin saamisissa ja kaupallisen riskin saamisissa olevat ovat pääsääntöisesti järjestämättömiä.

Finnvera on hoitanut valtiontakuurahaston vastuulla olevaa vanhaa kantaa Finnveran ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä solmitun hallinnointisopimuksen perusteella. Vuonna 2022 voimassa ollut hallinnointisopimus on solmittu 20.12.2017 vuosille 2018–2022. Sopimuksen mukaan Finnvera hoitaa vanhan kannan vastuuta ja takaisinperintäsaamia samaan tapaan kuin mitä se hoitaa Finnveran myöntämää uutta takuu- ja takauskantaa ja tästä maksetaan Finnveralle tehtävän hoidosta aiheutuvia kustannuksia vastaava korvaus. Sopimuksen mukaan Finnveralle maksetaan vanhan kannan hoidosta kiinteä 120 000 euron (+alv) vuosipalkkio, ellei kannan hoidosta aiheutuva työmäärä ja kustannukset olennaisesti poikkea sopimushetkellä ennakoitusta. Vuoden 2022 hallinnointipalkkiomääräksi on vahvistettu 92 500 euroa (+alv). Hallinnointipalkkion pienentämisen perusteena on tehtävän hoitamiseen kuluneen työmäärän väheneminen sopimuksen verrattuna ennen kaikkea kotimaan takaisinperintäsaamisten vähenemisestä ja ns. valtiontakuurahaston vanhan kannan päättymisestä johtuen. Finnvera ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat solmineen 19.1.2023 uuden hallinnointisopimuksen valtiontakuurahaston takaisinperintäsaamisten hallinnoinnista ja taloushallintopalveluista vuosille 2023–2027. Sopimuksen mukaan Finnveralle maksetaan sopimuksen mukaisten tehtävien hoitamisesta kiinteä 90 000 euroa (+alv) vuosipalkkio.

Tarkemmat tilinpäätöstiedot rahastosta löytyy liitteenä olevasta tilinpäätöksestä.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto vahvistaisi valtiontakuurahaston tilinpäätöksen ajalta 1.1.2022–31.12.2022. Rahaston toimintavuoden suoriteperusteinen tulos on 5,5 milj. euroa ylijäämäinen.